

MARKSPRØJTEN SKAL SYNES, MEN DU KAN SELV GIVE DEN ET TJEK

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Aftal betingelserne for synet med synsvirksomheden på forhånd. Er du handy og har tid, så kan du selv udføre et tjek og evt. reparere sprøjten, før du sender den til syn.

GODE RÅD FØR SYNET

Inden udgangen af 2016 skal alle marksprøjter være synet, se [Artikel 2956](#).

Når du møder op til syn med din marksprøjte, skal den være rengjort både ind- og udvendig. Sprøjtetanken skal være påfyldt vand, så tanken er halvt fyldt med vand. Hvis synet ikke foregår på en mark eller på en vaskeplads med opsamling, så skal vandet opsamles og påfyldes sprøjteudstyret igen.

Mød op med en sprøjte som har monteret alle de dyser der normalvis bruges, og med dysefiltre der er rensede.

Benyt det forestående syn til at vurdere om det er de rigtige dyser der sidder på sprøjten, eller om det er en fordel at skifte til andre dysetyper, for at opnå en god effekt ved sprøjtning med mindst mulig risiko for afdrift.

FRIT VALG AF SYNSSTED OG REPARATØR

Der er valgfrihed i forhold til synssted, og det er heller ikke en betingelse, at det er synsvirksomheden, der reparerer de fejl og mangler, som eventuelt findes ved et syn. Det er op til den enkelte sprøjteejer at vurdere, hvem man vil have til at udføre reparationerne, men synet skal afsluttes hos en godkendt synsvirksomhed indenfor en periode på 6 uger efter at synet er

startet i Miljøstyrelsen IT-system. Synet foretages i henhold til Miljøstyrelsens [vejledning om syn af sprøjter, nr. 13, 2015](#).

LAV EN KLAR AFTALE

Forud for synet anbefales det, at man laver en aftale med synsvirksomheden om, hvorvidt de skal reparere sprøjten, hvis de finder fejl og mangler under synet. Få eventuelt et tilbud på, hvad synsopgaven alene kommer til at koste. I nogle tilfælde kan det være billigere at udskifte eller reparere sprøjten undervejs mens den synes, men det bør være aftalt forud. Det kan også aftales med synsstedet, at ejeren er til stede under synet, sådan at der kan tages stilling til eventuelle reparationer med det samme, og så ejeren får en bedre fornemmelse for, hvor problemerne evt. er, så han efterfølgende får bedre mulighed for at vedligeholde sprøjten.

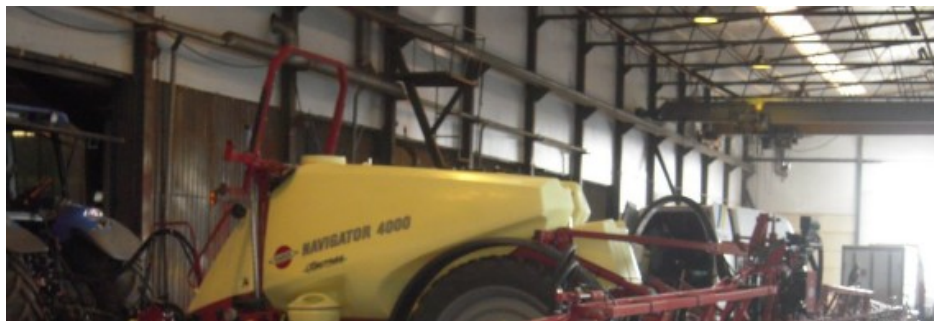
Bed altid om at få en specificeret faktura hvoraf det klart fremgår, hvad selve synet har kostet og hvad eventuelle reparationer har kostet i arbejds løn og reservedele. Men vær opmærksom på, at det tager ca. 4 timer at foretage et syn af selv en meget velholdt 24 meter bred bomsprøjte, selvom der ikke skal foretages reparationer. På sprøjter, der er mindre velholdte, kan der være behov for en del reparationer, og så kan regningen blive derefter.

SYNSVIRKSOMHEDER

Synsvirksomhederne skal være godkendt og registreret af Miljøstyrelsen, som med jævne mellemrum opdaterer deres liste på internettet med de [godkendte synsvirksomheder](#), oktober 2015.

Følgende tjekkes bl.a. ved synet:

- at pumpen virker korrekt, så der kan opnås tilstrækkeligt tryk uden pulseringer.
- at trykket kan aflæses korrekt på manometeret, og at den mængde sprøjtevæske, der udbringes, vises korrekt i sprøjtes flowmåler.
- at der ikke er defekte eller slidte dyser, som kan medføre uens fordeling af sprøjtevæsken.
- at der ikke er utætheder ved pumpe, slanger etc., som kan medføre spild af sprøjtevæske og miljømæssig risiko
- at overtryksventilen fungerer
- at omrøringen i tanken fungerer, så der anvendes en ensartet sprøjtevæske
- at påfyldnings- og rengøringsudstyr fungerer korrekt

Billede 1. Måling af dysernes ydelse med sprayscanner. Foto: Hans Thostrup.

Efter synet udleveres en synsrapport, som beskriver fejl og mangler, der er fundet ved sprøjtesynet. Rapporten skal informere om de reparationer, der er foretaget eller skal udføres på sprøjten. Synsrapporten skal også indeholde visse måleresultater.

KLAGEMULIGHED

Hvis du er uenig i de fejl og mangler synsstedet har påpeget, er der mulighed for at klage. Ejeren af sprøjten kan klage indenfor en frist på 4 uger fra den dag afgørelsen på synet er modtaget. Der skal sendes en begrundet klage til Miljøstyrelsens e-mailadresse, mst@mst.dk, att. Pesticider og Genteknologi eller til Miljøstyrelsen, Strandgade 29, 1401 København K, att. Pesticider og Genteknologi. En indsendt klage over en afgørelse fritager ikke klageren for at efterleve denne. I praksis betyder det, at vælger man at klage over et syn, så må man ikke bruge sprøjten før klagen er behandlet og sprøjten er godkendt ved et nyt syn.

TJEK OG REPARER SELV SPRØJTEN FØR DEN SKAL TIL SYN

Hvis du selv har tid, teknisk forståelse og interesse, kan du eventuelt selv kontrollere og udbedre flere af de kontrolpunkter, der bliver undersøgt ved sprøjtesynet.

Desuden skal du være opmærksom på, at der er regler om, at du er pligtig til selv at sørge for, at sprøjteudstyret *til enhver tid* er i en sådan tilstand, at det kan:

- Fyldes og tømmes sikkert, let og fuldstændigt uden udsivning af sprøjtevæske,
- Renses let, men grundigt,
- Håndteres sikkert,
- Sikre præcis dosering og udbringning,
- Kontrolleres og standses omgående fra sprøjteførerens sæde og
- Tilpasse væskemængden enkelt, nøjagtigt og reproducerbart.

1) KRAFTOVERFØRINGSAKSLEN

Kraftoverførslen kontrolleres for slitage i leddene. Afskærmningen skal være intakt og fæstningskæder skal ved fastgørelse på traktor og sprøjten forhindre afskærmningsrøret i at køre med rundt. Slidte dele bør udskiftes.

Billede 2. Kontrollerer at kraftoverføringsafskærmning og kæder er intakte. Foto: Hans Thostrup.

2) PUMPEN

Pumpen skal kunne yde 90 pct. af producentens angivelse **eller** have tilstrækkelig kapacitet til at den nødvendige ydelse på de størst monterede dyser kan opretholdes ved maks. arbejdstryk.

Det kan kontrolleres ved at aktivere de største monterede dyser og indstille arbejdstrykket på dysefabrikantens højst anbefalede tryk. I denne driftssituation skal der kunne opretholdes en synlig omrøring og der må ikke være pulsering, der overstiger +/- 5 pct. Omrøring må ikke medføre, at dele af strålen rammer låget eller sugerøret ved lav væskestand af tanken.

Kontroller desuden at pumpe og tanke er tæt under brug.

3) SIKKERHEDSVENTILEN

Hæv trykket gradvist til det overstiger overtryksventilens højst tilladte tryk. Kontroller at overtryksventilen åbner ved at observere om trykket holder op med at stige.

4) TANK OG PÅFYLDNINGSUDSTYR

- Der skal være monteret påfyldningssi og den skal være intakt og ren.

- Der skal være en udluftning, der forhindrer over- og undertryk.
- Der skal være en fungerende væskeindikator, som kan aflæses.
- Aftapningshanens funktion skal være i orden.
- Hvis der er monteret en kontraventil til væskepåfyldning, skal den kunne forhindre tilbageløb.
- Eventuelle spuledysers funktion skal afprøves.
- Funktionen på monteret kemipåfyldestyrt afprøves.
- Funktionen på monteret rengøringsudstyr til kemidunke afprøves.
- Funktionen på monteret udvendig rengøringsudstyr afprøves.

5) BETJENING, MÅLEUDSTYR OG REGULERING

- Til- og frakobling af dyserne skal kunne foregå samtidigt.
- Til- og frakobling af eventuelle bomsektioner skal kunne foretages individuelt.
- Trykregulerings- og væskeventiler skal fungere korrekt, og der må ikke være lækager.
- Manometeret skal være let aflæseligt fra førerpladsen og være i funktionsdygtig stand. Kontrol af manometeret gøres ved at montere et andet manometer og sammenligne ved stigende og faldende tryk.
 - Ved tryk på 1-2 bar (begge inkluderet) kræves en nøjagtighed på +/- 0,2 bar
 - Ved tryk >2 bar skal nøjagtigheden være +/- 10 pct. af den korrekte værdi
- Flowmålerens visning i liter pr. minut kan kontrolleres ved at udsprøjte en kendt mængde vand og beregne flowet i liter pr. minut. Tilsvarende kan udføres for fyldeflowmåleren, hvis monteret. Fejlvisningen må ikke overstige 5 pct. af den reelle værdi.

Billede 3. Armatur til regulering af sektioner. Kontroller at sektionernes ydelse er ens, når en sektion slås fra. Foto: Hans Thostrup.

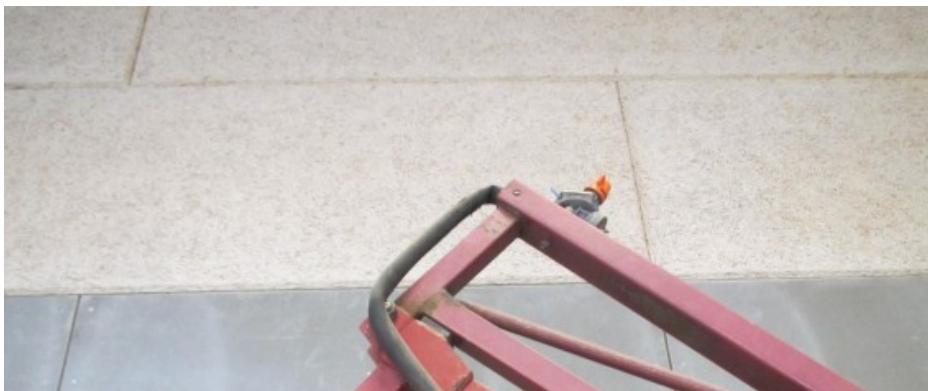
6) RØR OG SLANGER

Rør, slanger og samlinger kontrolleres for tæthed ved det højst opnåelige arbejdstryk. Desuden kontrolleres der for slid og ældning. Slangernes armering må ikke være synlig og skal være monteret så skarpe bøjninger, belastning og sprøjtning på slangerne undgås. Slangeføring kontrolleres ved:

- Transportstilling
- Arbejdsstilling
- Ind- og udfoldning af bom
- Chassis
- Parallellift
- Centersektion
- Bom

Billede 4. Slange med kraftig slitage. Kan ikke godkendes. Foto: Hans Thostrup.

Billede 5. Undgå at slanger fanges ved sammenklapning af bom. Foto: Hans Thostrup.

Billede 6. Mørnet slange. Foto: Jonas Frederiksen.

Hvis forstærkningen i slangen kan ses når slangen bøjes, skal den udskiftes. Hvis forstærkningen ikke kan ses, men der er begyndende slid eller ældning på slangen, kommenteres det på synsrapporten, så ejeren kan holde øje med det.

7) FILTRE

Alle filtre skal være intakte og rene, inklusiv dysefiltre. Maskestørrelsen på de monterede filtre skal svare til de monterede dyser. Hvis der er monteret en indikator for tilstopning af filter, skal den fungere og være placeret synlig for føreren.

Billede 7. Beskiddt linjefilter. Rens filtre før syn. Foto: Hans Thostrup.

8) SPRØJTEBOM OG DYSER

- Bomophæng, bomdæmpning og eventuel hældningskompensering skal virke pålidelig.
- Bommen skal udfoldes og sammenfoldes korrekt uden risiko for beskadigelse af slanger og dyser.
- Bommen skal være intakt. Deformationer, slid og revner må ikke påvirke sprøjtebilledet.
- Bommen skal være stabil i alle situationer.
- Afvigeleddets funktion kontrolleres.
- Bommen skal kunne låses/placeres i en transportstilling.
- Dysernes indbyrdes afstand og retning skal være ens.
- Dysernes afstand til underlaget må ikke variere mere end 10 cm **eller** 1 pct. af halv arbejdsbredde på plant underlag.
- Dyserne må ikke sprøjte utilsigtet på nogen del af sprøjten.
- Der skal være beskyttelse af dyserne i bomenderne ved arbejdsbredder ≥ 10 m
- Funktionen af automatisk bomstyring kontrolleres, hvis monteret. Kravet er at anordningen skal virke pålidelig.
- På sprøjter monteret med anordning til sektionligetryk, skal ligetrykket i alle sektioner kontrolleres. Monter et testmanometer på dyseplaceringen først i hver sektion og mål væsketrykket, når sektionerne lukkes en efter en. Trykket på de forskellige målesteder må ikke variere mere end 10 pct.

9) DYSER

- Kontrollér at dyser og dysefiltre er identiske. Undtaget er eksempelvis endedyser.
- Funktionen af triplerter og lignende skal være som tilsigtet, og skift må ikke kunne ske utilsigtet.
- Dyserne må ikke dryppe, når de aktiveres eller deaktiveres. Ved deaktivering er kravet, at der ikke må forekomme dryp i 5 sekunder efter deaktivering.

10) VÆSKEFORDELING

Hver dyse skal have en ensartet form på sprøjtedouchen. Dyseydelsen, fra hver dyse af samme type, må ikke afvige mere end 15 pct. fra den nominelle ydelse eller mere end 10 pct. af alle dysernes ydelsesgennemsnit. Ydelsesgennemsnittet mellem højre og venstre side må ikke overstige 10 pct.

Billede 8. Dyseydelse kontrolleres ved syn med scansprayer. Kan ved egenkontrol kontrolleres manuelt med målebægre. Foto: Hans Thostrup.

Den fulde [kontrolvejledning fra Miljøstyrelsen](#) kan findes her.